

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 46

van **JELLE ENGELBOSCH**

datum: 17 oktober 2016

aan **GEERT BOURGEOIS**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Abdij van Herkenrode - Beheerovereenkomsten

De abdij van Herkenrode is een waardevolle historische site in Limburg van meer dan 100 ha, die sinds 1974 grotendeels is beschermd als cultuurlandschap; de gebouwen zijn beschermd als monument. Voor de als monument beschermde gebouwen en voor het landschap werd een onroerenderfgoed-beheerplan opgesteld.

Sinds 1998 is de site grotendeels eigendom van het Agentschap voor Natuur en Bos. Op 7 januari 1999 werd voor de gebouwen en een aantal omliggende gronden een erfpachtovereenkomst van 50 jaar afgesloten met de vzw Herita. In 2012 werd een beperkte uitbreiding van deze erfpacht afgesloten waarbij enkele bijkomende gronden mee opgenomen werden. In april 2014 werd tussen vzw Herita en de Zusters van het Heilig Graf een bijkomende erfpachtovereenkomst afgesloten voor de sacristie en omliggende gronden.

Voor het beheer van de totale Abdijsite Herkenrode werden verschillende exploitatieovereenkomsten en overeenkomsten afgesloten waarbij verschillende partners betrokken zijn. Zo bestaan er overeenkomsten met en tussen vzw Herita, vzw Herkenrode, vzw Abdijsite Herkenrode, de stad Hasselt, Limburg Sterk Merk (LSM) e.a.

1. Kan de minister een actueel en gedetailleerd overzicht geven van alle overeenkomsten m.b.t. (delen van) de Abdijsite Herkenrode, met aanduiding van de doelstellingen, de termijnen, de betrokken partners en de beschrijving van de onroerende goederen (percelen en gebouwen) waarop de overeenkomsten betrekking hebben?
2. Graag ook een overzicht van de actuele gebruikstoestand van de verschillende gebouwen en percelen op het domein. Welke gebouwen staan leeg, welke hebben een functie? Welke percelen zijn in actief landbouwgebruik?
3. Op welke manier wordt de naleving van de verschillende overeenkomsten opgevolgd?
4. Welke rol vervult het Agentschap voor Natuur en Bos, eigenaar van de site, binnen de bestaande structuren die op één of andere manier betrokken zijn bij het beheer van de site?

5. Bestaat er ook een natuurbeheerplan voor de Abdijsite Herkenrode? Is het de bedoeling om in de nabije toekomst een geïntegreerd beheerplan op te stellen voor het geheel van de site? Wat is hiervoor de timing?
6. Welke organisatie bewaakt het overzicht en de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het beheer van de Abdijsite Herkenrode?
7. Welke plannen/doelen zijn er de komende 10 jaar voor het domein Herkenrode? Zijn er wijzigingen m.b.t. het beheer van de site op til?
8. Welke financiële middelen worden vanuit de beleidsdomeinen Onroerend Erfgoed en Natuur ter beschikking gesteld voor het domein Herkenrode? Geldt deze ondersteuning voor specifieke projecten of betreft het een structurele ondersteuning? Wie ontvangt deze middelen?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Geert Bourgeois (46), Joke Schauvliege (64)

GEERT BOURGEOIS

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 46 van 17 oktober 2016

van **JELLE ENGELBOSCH**

1. Op de abdij-site van Herkenrode zijn momenteel de volgende overeenkomsten gevestigd:

- Een akte van vestiging van erfpacht van 7 januari 1999 tussen het Vlaamse Gewest en de vzw Stichting Vlaams Erfgoed (nu opvolger vzw Herita) voor een termijn van 50 jaar, eindigend op 31 oktober 2048;
- Een huurovereenkomst van 12 maart 2001 tussen het Vlaams Gewest en de vzw Stichting Vlaams Erfgoed (nu opvolger vzw Herita) voor het vissershuisje, met start op 15 april 2001 voor een periode van negen jaar, intussen verlengd met negen jaar;
- Een huurovereenkomst tussen het Vlaamse Gewest en de vzw Herkenrode met betrekking tot de site Tuiltermolen, met start op 1 januari 2012 en eindigend op 31 december 2020;
- Een akte uitbreiding vestiging van een erfpachtrecht van 19 december 2012 tussen het Vlaamse Gewest en de vzw Herita en eindigend op 31 oktober 2048;
- Gebruiksovereenkomsten met biolandbouwer Pieter Coopman voor het natuurgericht beheer van de graslanden en akkers op de site;
- Een samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voor de realisatie van het beekherstelproject op de Demer ter hoogte van Herkenrode;
- Een ontwerpovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en de stad Hasselt voor het uitruilen en herstellen van wegenis op Herkenrode. Deze overeenkomst dient nog ondertekend te worden.

De erfpachtake afgesloten met de vzw Stichting Vlaams Erfgoed, nu vzw Herita, en de latere uitbreiding ervan, heeft tot doel het goed ter beschikking te stellen van de erfpachtster met het oog op het behoud, de restauratie en valorisatie van het goed.

De huurovereenkomst voor het vissershuisje heeft als doel het gehuurde goed in eerste instantie te gebruiken als een opleidingswerf voor de VDAB met het oog op de restauratie van het gebouw. In een later stadium zal het gebouw ingeschakeld worden in een sociaal economieproject in het kader van de aanleg en het onderhoud van de kruidentuinen op het domein.

De overeenkomsten tussen het Vlaams Gewest en de stad Hasselt enerzijds en de tussen het ANB en VMM anderzijds hebben tot doel de nodige afspraken vast te leggen voor beheeraspecten van het domein Herkenrode.

De gebruiksovereenkomsten met biolandbouwer Coopman hebben tot doel om op een aantal terreinen binnen het domein een meer aangepast (natuur)beheer te realiseren.

2. De verschillende gebouwen op de site Herkenrode kennen op dit ogenblik de volgende bestemmingen:

- Het poortgebouw doet dienst als vergader- en tentoonstellingsruimtes. De portierswoning wordt gebruikt als secretariaat van de EVA vzw Abdijsite Herkenrode. De zuidelijke stallen en de hoektoren zijn in gebruik door de kinderboekenuitgeverij Clavis (concessie overeenkomst met vzw Herita);
- De westelijke middenvleugel is een bezoekers- en belevingscentrum met tentoonstelling over de geschiedenis van de abdij van Herkenrode vanaf het ontstaan van de site. Dit bezoekers- en belevingscentrum en de aansluitende inspiratietuin (kruidentuin) worden uitgebaat door de EVA vzw Abdijsite Herkenrode;
- De noordelijke stallen en de tiendenschuur worden als feestzaal met faciliteiten uitgebaat door AromaZZ (concessie overeenkomst met vzw Herita);
- De paardenstallen zijn ingericht als een horecazaak uitgebaat door Barbex (concessie overeenkomst met vzw Herita);
- Het vissershuisje biedt onderdak aan de groenarbeiders van de stad Hasselt die instaan voor het onderhoud en beheer van de inspiratietuin/kruidentuin en doet dienst als hun ingerichte werkruimte;
- De Herkerodemolen staat momenteel leeg. De vzw Herita is op zoek naar een geschikte partner voor een commerciële invulling. De marktbevraging hiervoor loopt momenteel;
- De conciërgewoning staat momenteel ook leeg. De stad Hasselt is op zoek naar een werknemer die voor de hele site de rol van conciërge kan opnemen;
- De Tuiltermolen is ingericht als vergaderruimtes en kantoren voor de vzw Herkenrode;
- De schuur van de Tuiltermolen is mee opgenomen in de gebruiksovereenkomst met biolandbouwer Coopman die deze schuur gebruikt als stalling van goederen, machines en dieren die ingezet worden voor het natuurbeheer van de gronden van de site;
- Het kapelletje in het Engels park en de twee witte gebouwen naast het klooster staan leeg. Voor deze gebouwen wordt nog gezocht naar een passende herbestemming.

Buiten de percelen die in de gebruiksovereenkomst met Pieter Coopman opgenomen zijn, zijn volgende percelen in gebruik door de EVA vzw Abdijsite Herkenrode: de binnenkoer, het voorplein met poortgebouw, de parking, de wegenis tussen het poortgebouw en de Herkenrodemolen, de inspiratietuin en de zone rond het vlonderpad, de evenementenweide tussen de paardenstallen en de Tuiltermolen met de tentoonstellingshal met kunstwerk. Het onderhoud van de graslanden in het Engels Park is eveneens opgenomen in de gebruiksovereenkomsten met Pieter Coopman.

3. De naleving van de overeenkomsten vindt plaats via verschillende overlegfora. Het beheer van de abdijsite Herkenrode (buiten de commerciële gebouwen, de Tuiltermolen en de natuurgronden) gebeurt door de stedelijke EVA vzw Abdijsite Herkenrode. Er is een dagelijks bestuur, een raad van bestuur en een algemene vergadering waarin het Vlaams Gewest via het ANB op dit ogenblik met raadgevende stem vertegenwoordigd is.

Ongeveer driemaandelijks vindt er specifiek overleg plaats tussen het ANB en de vzw Herkenrode over het beheer van de Tuiltermolen en zijn directe omgeving.

Er is daarnaast nog de beheercommissie beschermd landschap 'De voormalige abdij van Herkenrode', die in principe twee keer per jaar bijeenkomt. De uitnodiging voor deze landschapsbeheercommissie gaat uit van de EVA. Ook hierin is het Vlaams Gewest, via het ANB vertegenwoordigd.

Aanvullend bij het overleg in de raad van bestuur van de EVA, functioneert er een ad hoc overleg tussen alle betrokken partijen (EVA, ANB, kloostergemeenschap en vzw Herkenrode), waarin afstemming gebeurt over activiteiten op en communicatie over de site.

4. De rol van het ANB is verduidelijkt in het antwoord op vraag 3.
5. Voor de abdij site Herkenrode is er een goedgekeurd landschapsbeheersplan, waarin ook alle aspecten van natuurbeheer zijn opgenomen. Dit landschapsbeheersplan kwam tot stand via de constructieve samenwerking tussen het ANB, het agentschap Onroerend Erfgoed en de vzw Herita en werd eind 2014 door mij goedgekeurd. Het landschapsbeheersplan heeft een looptijd van 27 jaar.
Dit landschapsbeheersplan vormt de leidraad voor het uitvoeren van het dagelijks natuurbeheer op de site: uitvoeren van maaiwerken, begrazing, bermbeheer, hagenonderhoud en snoeiwerken.
Er is geen intentie om voor deze site een geïntegreerd natuurbeheersplan op te stellen.
6. Het bewaken van het overzicht en de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het beheer van de abdij site Herkenrode gebeurt via de onder 3. vermelde overlegfora, waarin het ANB een belangrijke verbindende rol heeft.
7. Er zijn geen wijzigingen van het beheer van de site op til. Het regulier onderhoudsbeheer door de arbeidersploeg van het ANB zal worden verdergezet in overleg met de betrokken partners. Ook via lopende onderhoudsbestekken voor het maaien van bermen en de hondenuitlaatzone, het snoeien van leilinden en hagenonderhoud zal regulier onderhoudsbeheer onder toezicht van het ANB worden uitgevoerd door aannemers.
Een bestek voor aanleg en onderhoud van verhardingen op de site zal in samenwerking met de stad Hasselt worden opgemaakt. Hiervoor werd met het oog op een gezamenlijke aanbesteding een samenwerkingsovereenkomst voor het uitruilen en herstellen van wegenis opgesteld, zoals ik al eerder vermeldde.
Nog dit jaar wordt een nieuw beheersplan opgemaakt voor de waardevolle gebouwen in eigendom van de vzw Patrimonium Zusters van het Heilig Graf om een gepast beheer van deze gebouwen in kaart te brengen.
8. In het verleden heeft het ANB specifieke ondersteuning geboden aan het restauratieproject en de inrichting van de Tuiltermolen waarin de vzw Herkenrode nu gevestigd is. Tevens droeg het ANB de materiaalkost voor de herstelling van het bakkershuisje, dat door een leerproject van de VDAB werd hersteld. De tussenkomst van het ANB in deze beide projecten bedroeg ruim 3 miljoen euro. Verder draagt het ANB nog bij in het beheer van de site door in eigen regie arbeiders in te schakelen voor bepaalde beheerswerken en via aanbesteding worden aannemers ingezet voor onderhoudswerken in het domein (onder andere maaiwerken en snoeiwerken) of draagt het ANB bij aan bepaalde investeringswerken (zoals de wegeniswerken).
Het agentschap Onroerend Erfgoed gaf en geeft in overeenstemming met de geldende regelgeving via premies financiële ondersteuning voor specifieke projecten, zoals bv. voor de restauratie van de gebouwen, de opmaak van beheersplannen en de uitwerking van maatregelen uit het landschapsbeheersplan (aanleg Historisch Hart, onderhouds- en groenwerken).
De structurele subsidie aan vzw Herita maakt het mogelijk haar taken als beheerder van de erfgoedsite te kunnen uitvoeren.